

Jeugd en Gezin

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Justitieel Jeugdbeleid

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.jeugdengezin.nl

Ons kenmerk 5648145/10

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 31 maart 2010
Onderwerp seksueel misbruik van minderjarigen

In aansluiting op het debat tijdens het vragenuur van 23 maart j.l. over de verantwoordelijkheid van de kinderbescherming bij meldingen van seksueel misbruik door pupillen van de kinderbescherming die geplaatst waren in rooms-katholieke internaten, herhalen wij, op uw verzoek, dat aan uw Kamer de volgende toezeggingen zijn gedaan.

Toezegging 1

Mochten er naar aanleiding van de berichten over seksueel misbruik in rooms-katholieke instellingen bij organisaties, zoals bijvoorbeeld de Stichting Korrelatie zó veel meldingen binnenkomen dat voor de verwerking daarvan extra capaciteit nodig is, dan zal bezien worden welke stappen hiervoor nodig zijn.

Toezegging 2

De verjaringstermijn voor zaken van seksueel misbruik van minderjarigen zal nader worden bezien. Hierover kunnen wij het volgende melden.

In antwoord op schriftelijke vragen van het lid Arib (PvdA) heeft de tweede ondergetekende reeds aangegeven dat hij met een aanpassing van de verjaringstermijnen voor ernstige zedenmisdrijven komt. Daarbij hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld.
Uit het in de bijlage 1 beschreven verjaringsregime volgt dat de strafwetgever het van belang heeft geacht dat ernstige zedenmisdrijven, met name die gepleegd tegen minderjarige slachtoffers, ook lange tijd nadat zij zijn gepleegd nog tot een strafvervolgung kunnen leiden. De berichtgeving van de afgelopen weken over seksueel misbruik van minderjarigen heeft laten zien dat er soms decennia voorbij gaan alvorens slachtoffers van zedenmisdrijven het in hun vroege jeugd opgelopen trauma hebben verwerkt en met de ervaringen uit hun jeugd naar buiten durven te treden. Veelal kan pas dan het slachtoffer een afgewogen beslissing nemen over het doen van aangifte tegen de dader.
Wij achten het van belang om er voor toekomstige gevallen in te voorzien dat zulke slachtoffers van ernstige zedenmisdrijven te allen tijden zijn verzekerd van de mogelijkheid tot het doen van aangifte. Vastgesteld moet worden dat de huidige regeling van de verjaringstermijn daarin voor dit soort gevallen niet voorziet. Om die reden zien wij aanleiding om te kiezen voor de opheffing van de

verjaringstermijn bij ernstige zedenmisdrijven begaan tegen minderjarige slachtoffers. De tweede ondergetekende zal een daartoe strekkend wetsvoorstel laten voorbereiden.

**Directie Justitieel
Jeugdbeleid**

Datum
31 maart 2010

Ons kenmerk
5648145/10

Toezegging 3

De minister voor Jeugd en Gezin zal de heer Deetman vragen of, en zo ja op welke wijze, de kwestie van kinderen die op basis van een kindbeschermsmaatregel zijn geplaatst in instellingen van rooms-katholieke signatuur, zal worden betrokken in zijn opzet voor het onderzoek naar aanleiding van de berichten over seksueel misbruik in de jaren 1950 – 1960 in deze instellingen. De heer Deetman is op 23 maart 2010 schriftelijk verzocht om hierover met ons van gedachten te wisselen.

Het gesprek met hem heeft intussen plaatsgevonden. In dat gesprek is duidelijk geworden dat gevallen van seksueel misbruik van kindbeschermspupillen in internaten van rooms-katholieke signatuur onderdeel zullen zijn van zijn onderzoeksofzet. Het onderzoek van de heer Deetman zal niet ingaan op eventuele meldingen van misbruik bij de Raad voor de Kinderbescherming, noch op de wijze waarop met die meldingen is omgegaan en, uiteraard evenmin op plaatsingen in andere internaten.

Op basis van de thans aan ons bekende informatie zullen wij een onderzoek instellen naar signalen van (seksueel) misbruik van kinderen die onder verantwoordelijkheid van de overheid zijn geplaatst in rijksjeugdinrichtingen of particuliere jeugdinrichtingen, waarbij tevens wordt onderzocht of destijds signalen van vermeend misbruik bekend waren bij overheidsinstanties en zo ja hoe de overheidsinstantie is omgegaan met dergelijke signalen.

Voorts zal een inventarisatie worden gemaakt van (het functioneren van) de huidige mechanismen voor signalering van (seksueel) misbruik van kinderen.

Over de precieze opzet en inrichting van het onderzoek, alsmede de afbakening met strafrechtelijke onderzoeken zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren. Leidend zal voor ons zijn dat het onderzoek voldoet aan de randvoorwaarden zoals neergelegd in de jurisprudentie van het EHRM.

Toezegging 4

Er komt een juridische beschouwing over de gevolgen voor de aansprakelijkheid van de overheid in die gevallen waarin de overheid steken heeft laten vallen t.o.v. slachtoffers van seksueel misbruik. Daarover kunnen wij u het volgende mededelen.

Een algemene uiteenzetting over de aansprakelijkheid van de overheid onder het EVRM treft u aan in bijlage 2. Voor algemene informatie over de civielrechtelijke overheidsaansprakelijkheid verwijzen wij u naar het onderzoek van mr. C.C. van Dam (Aansprakelijkheid van toezichthouders. Een analyse van de aansprakelijkheidsrisico's voor toezichthouders wegens inadequaate handhavingstoezicht en enige aanbevelingen voor toekomstig beleid). Zoals de eerste ondergetekende tijdens het vragenuur van 23 maart j.l. al aangaf, staan wij nu nog aan het begin van de onderzoeken. Een juridische beschouwing van mogelijke overheidsaansprakelijkheid kan pas worden gegeven als de bovengenoemde onderzoeken naar seksueel misbruik van minderjarigen zijn afgerond.

**Directie Justitieel
Jeugdbeleid**

Datum
31 maart 2010

Ons kenmerk
5648145/10

Hoogachtend,

De Minister voor Jeugd en Gezin,

De Minister van Justitie,

Bijlage1: Korte schets van het verjaringsregime uit het Wetboek van Strafrecht (Sr)

**Directie Justitieel
Jeugdbeleid**

Datum
31 maart 2010

Ons kenmerk
5648145/10

De verjaringstermijnen voor zedenmisdrijven zijn door de strafwetgever in het recente verleden verschillende keren verlengd.

In de eerste plaats heeft de Wet opheffing verjaringstermijn bij zeer ernstige delicten (Wet van 16 november 2005, Stb. 595) geleid tot een – ook voor zedenmisdrijven relevante – aanpassing in de regeling van de verjaringstermijn. Als gevolg van de inwerkingtreding van die wet is de in artikel 70, eerste lid, onderdeel 4°, Sr neergelegde verjaringstermijn voor misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan tien jaren is gesteld, verlengd van vijftien tot twintig jaren. De verjaringstermijn voor de ernstigste zedenmisdrijven bedraagt daarmee thans twintig jaren. Het gaat daarbij, voor zover hier van belang, om de misdrijven omschreven in de artikelen 242 en 244 Sr (verkrachting).

In de tweede plaats heeft de Wet tot uitvoering van het op 25 oktober 2007 te Lanzarote totstandgekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Wet van 26 november 2009, Stb. 544) geleid tot een verlenging van de verjaringstermijn voor zedenmisdrijven. Dit houdt verband met de als gevolg van die wet in werking getreden wijziging van artikel 248 Sr, dat bepaalt welke strafverzwarende omstandigheden bij zedenmisdrijven kunnen leiden tot verhoging van de maximale gevangenisstraf. De desbetreffende wijziging heeft ertoe geleid dat, voorzover hier van belang, de in de artikelen 245 en 246 Sr bepaalde gevangenisstraffen met een derde kunnen worden verhoogd wanneer de schuldige het feit begaat tegen een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwd kind. Onder die omstandigheden bedraagt de maximale gevangenisstraf voor de misdrijven omschreven in de artikelen 245 en 246 Sr meer dan tien jaren. De verjaringstermijn bedraagt daarmee op grond van artikel 70, eerste lid, onderdeel 4°, Sr sinds 1 januari van dit jaar twintig jaren. Daarmee is de verjaringstermijn voor alle zedenmisdrijven die in onderhavig verband relevant lijken op twintig jaren gesteld. Daarbij geldt dat door de mogelijkheid van stuiting van de verjaring de maximale verjaringstermijn voor de genoemde misdrijven veertig jaren kan bedragen (artikel 72 Sr). Voorts geldt voor zedenmisdrijven begaan tegen kinderen dat de verjaringstermijn pas aanvangt op het moment dat het slachtoffer de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt (artikel 71 Sr).

Bijlage 2. Overheidsaansprakelijkheid onder het EVRM

Directie Justitieel
Jeugdbeleid

Datum
31 maart 2010

Ons kenmerk
5648145/10

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft in eerdere jurisprudentie bepaald dat seksueel misbruik onder de reikwijdte valt van het verbod op onmenselijke behandeling, zoals neergelegd in artikel 3 EVRM (zie bijvoorbeeld uitspraak van 10 mei 2001, Z. e.a. tegen het VK, appl. no. 29392/95, § 74 en uitspraak van 26 november 2002, E. e.a. tegen het VK, appl. no. 33218/96). In geval van seksueel misbruik in horizontale relaties – waarvan in casu sprake is – kan staatsaansprakelijkheid onder het EVRM ontstaan, indien een staat nalaat om de nodige preventieve (kinderbeschermings) maatregelen te nemen zodra een overheidsorgaan weet of behoort te weten van seksueel misbruik. Verder rust de plicht op de overheid om een effectief, onafhankelijk onderzoek in te stellen bij vermeende schendingen van artikel 3 EVRM. De relevante passages uit de Hofuitspraak van 26 november 2002 luiden:

“These measures should provide effective protection, in particular, of children and other vulnerable persons, and include reasonable steps to prevent ill-treatment of which the authorities had or ought to have had knowledge [...]. The Court is satisfied that the pattern of lack of investigation, communication and co-operation by the relevant authorities disclosed in this case must be regarded as having had a significant influence on the course of events and that proper and effective management of their responsibilities might, judged reasonably, have been expected to avoid, or at least, minimise the risk or the damage suffered.”

Ten aanzien van het *ex post facto* onderzoek dat moet worden ingesteld kan nog het volgende worden opgemerkt. Uit de Straatsburgse jurisprudentie kan worden afgeleid dat een in te stellen onderzoek aan de volgende randvoorwaarden moet voldoen:

- Het onderzoek moet automatisch worden opgestart door de autoriteiten nadat zij op de hoogte zijn geraakt van het vermeende incident.¹
- Het onderzoek moet onafhankelijk zijn, dat wil zeggen dat de personen die het onderzoek leiden onafhankelijk dienen te zijn van de betrokkenen bij de vermeende schending van het EVRM.² Het Hof heeft overwogen dat supervisie door een andere autoriteit, hoe onafhankelijk ook, onvoldoende waarborg biedt voor een eerder niet-onafhankelijk onderzoek.³
- Het onderzoek moet effectief zijn. De autoriteiten moeten redelijke maatregelen hebben genomen om bewijs veilig te stellen en om logische onderzoekshandelingen te verrichten.
- Het onderzoek moet tijdig worden uitgevoerd.⁴

¹ EHRM 4 mei 2001, Kelly e.a. t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 30054/96): “(...) the authorities must act of their own motion, once the matter has come to their attention.”

² EHRM 27 juli 1998, Güleç t. Turkije (Reports 1998-IV), r.o. 81-82 en EHRM 28 juli 1998, Ergi t. Turkije (Reports 1998-IV), r.o. 83-84.

³ EHRM 4 mei 2001, McKerr t. het Verenigd Koninkrijk (Reports 2001-III), r.o. 128.

⁴ EHRM 14 maart 2002, Paul & Audrey Edwards t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 46477/99), r.o. 72. Zie in het kader van artikel 3 EVRM: EHRM 6 april 2000, Labita t. Italië (appl. no. 26772/95), r.o. 133 e.v.

- Het onderzoek moet kunnen leiden tot de identificatie en bestraffing van diegene die verantwoordelijk is. "This investigation, as with that under Article 2, should be capable of leading to the identification and punishment of those responsible".⁵ Dit is ook in lijn met Straatsburgse jurisprudentie dat primair naar het strafrecht gekeken moet worden bij gevallen van seksueel misbruik.⁶
- Het onderzoek moet transparant zijn, al heeft het Hof wel aangegeven dat de mate van 'public scrutiny' per geval kan verschillen.⁷

**Directie Justitieel
Jeugdbeleid**

Datum
31 maart 2010

Ons kenmerk
5648145/10

⁵ EHRM 28 oktober 1998, Assenov t. Bulgarije (appl. no. 24760/94), r.o. 102.

⁶ EHRM, 26 maart 1985, X.&Y. t. Nederland (appl. no. 8978/80).

⁷ EHRM 14 maart 2002, Paul & Audrey Edwards t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 46477/99), r.o. 73.